

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ XÂY DỰNG

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KIẾN TRÚC TP. HỒ CHÍ MINH

NGUYỄN THU PHONG

**NGHIÊN CỨU QUY HOẠCH VÙNG DU LỊCH
DUYÊN HẢI NAM TRUNG BỘ TRÊN CƠ SỞ KHAI
THÁC GIÁ TRỊ SINH THÁI VÀ NHÂN VĂN**

CHUYÊN NGÀNH : QUY HOẠCH VÙNG VÀ ĐÔ THỊ
MÃ SỐ : 62 58 01 05

LUẬN ÁN TIẾN SĨ
QUY HOẠCH VÙNG VÀ ĐÔ THỊ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC
GS.TS.KTS HOÀNG ĐẠO KÍNH

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu riêng của bản thân. Các số liệu, kết quả nêu trong luận án là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình khoa học nào khác.

Tác giả luận án

Nguyễn Thu Phong

MỤC LỤC

Danh mục viết tắt	
Danh mục hình vẽ	
Danh mục các bảng – biểu đồ	
PHẦN MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN VỀ QUY HOẠCH VÙNG DU LỊCH DUYÊN HẢI NAM TRUNG BỘ	8
1.1 THUẬT NGỮ, ĐỊNH NGHĨA VÀ KHÁI NIỆM	8
1.1.1 Nhận thức và tiếp cận các khái niệm, thuật ngữ	8
1.1.2 Du lịch và các loại hình du lịch	9
1.1.3 Các giá trị tài nguyên du lịch	11
1.1.4 Thuật ngữ và khái niệm chuyên ngành quy hoạch vùng	13
1.1.5 Công tác quy hoạch vùng du lịch	15
1.2 QUÁ TRÌNH PHÁT TRIỂN DU LỊCH NGHỈ DƯỠNG BIỂN NỔI TIẾNG TRÊN THẾ GIỚI	17
1.2.1 Quá trình phát triển du lịch nghỉ dưỡng biển trên thế giới	17
1.2.2 Các vùng du lịch nghỉ dưỡng biển nổi tiếng trên thế giới	19
1.2.3 Lựa chọn các vùng du lịch nghỉ dưỡng biển nổi tiếng thế giới có bài học kinh nghiệm phù hợp bối cảnh Việt Nam	19
• Bali, Indonesia:	20
• Langkawi, Malaysia:	21
• Đảo Sentosa, Singapore:	21
• Quần đảo Maldives:	22
• Quần đảo Hawaii, Mỹ:	22
• Bãi biển Cancun, Mexico:	22
• Bãi biển St Tropez, Pháp:	23
1.2.4 Các giá trị cốt lõi tạo nên sự thành công của các điểm đến du lịch nghỉ dưỡng biển nổi tiếng thế giới	24
1.3 QUÁ TRÌNH PHÁT TRIỂN DU LỊCH NGHỈ DƯỠNG BIỂN TẠI VIỆT NAM	26
1.3.1 Hiện trạng du lịch Việt Nam	26
1.3.2 Tiềm năng thiên nhiên Việt Nam trong du lịch nghỉ dưỡng biển	28
1.3.3 Các giai đoạn phát triển du lịch nghỉ dưỡng biển tại Việt Nam	29
• Thời kỳ phong kiến và giai đoạn Pháp thuộc trước năm 1954:	29
• Giai đoạn 1954-1975:	29
• Giai đoạn 1975 - 1995:	30
• Giai đoạn từ 1995 cho đến nay:	30
1.3.4 Hệ thống các khu du lịch biển Việt Nam	30
1.3.5 Du lịch nghỉ dưỡng biển trong chiến lược phát triển kinh tế biển của Việt Nam	30

1.4 HIỆN TRẠNG DU LỊCH NGHỈ DƯỠNG BIỂN DUYÊN HẢI NAM TRUNG BỘ	31
1.4.1 Thị trường du lịch	31
1.4.2 Hệ thống các khách sạn và resort ven biển Nam Trung Bộ	32
1.4.3 Các khu vực hiện hữu và dự kiến phát triển du lịch biển	32
1.5 TỔNG QUAN ĐIỀU KIỆN TỰ NHIÊN VÀ TÌNH HÌNH KINH TẾ XÃ HỘI CÁC TỈNH THÀNH NAM TRUNG BỘ	34
1.5.1 Tổng quan vùng	34
1.5.2 Điều kiện tự nhiên	34
1.5.3 Đời sống văn hóa – tín ngưỡng và tôn giáo	38
1.5.4 Hạ tầng cơ sở	40
1.5.5 Hạ tầng xã hội – nguồn nhân lực	43
1.6 CÁC NGUY CƠ TRONG QUÁ TRÌNH PHÁT TRIỂN DU LỊCH NGHỈ DƯỠNG BIỂN NAM TRUNG BỘ	44
1.6.1 Các Khu du lịch biển thiếu đồng bộ, tự phát, manh mún, có nguy cơ lạc hậu ngay từ khi lập quy hoạch chuẩn bị triển khai đầu tư	44
1.6.2 Thiếu sự chọn lựa loại hình sử dụng đất ven biển phù hợp	44
1.6.3 Các nguy cơ xâm hại môi trường sinh thái tự nhiên, phá vỡ cân bằng sinh thái và hủy hoại môi trường	45
1.6.4 Nguy cơ xung đột giữa phát triển du lịch và lợi ích cộng đồng địa phương ..	46
1.6.5 Nguy cơ đánh mất các tiềm năng du lịch và lợi thế cạnh tranh	46
1.7 CÁC NGHIÊN CỨU KHOA HỌC ĐÃ CÔNG BỐ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN	47
1.7.1 Định hướng chiến lược và quy hoạch tổng thể du lịch	46
1.7.2 Các công trình khoa học đã công bố	46
CHƯƠNG 2: CƠ SỞ KHOA HỌC VÀ PHƯƠNG PHÁP LUẬN NGHIÊN CỨU QUY HOẠCH VÙNG DU LỊCH NGHỈ DƯỠNG BIỂN DUYÊN HẢI NAM TRUNG BỘ	50
2.1 QUAN ĐIỂM NGHIÊN CỨU	50
2.1.1 Tiếp cận các vấn đề một cách toàn diện và khoa học	50
2.1.2 Tính thời sự	50
2.1.3 Tính phê bình và tính phản biện	50
2.1.4 Tiếp cận từ tiêu chí khai thác bền vững các giá trị sinh thái tự nhiên và sinh thái nhân văn	51
2.1.5 Tiếp cận từ tiêu chí kinh tế thị trường	52
2.1.6 Vai trò trung gian khoa học và ứng dụng lý thuyết vào các mục tiêu phát triển du lịch biển bền vững:	52
2.2 PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	53
2.2.1 Phương pháp hệ thống	53
2.2.2 Phương pháp: Điều tra khảo sát, thống kê và đánh giá	53

2.2.3	Phương pháp thống kê, biểu đồ hóa và so sánh:	54
2.2.4	Phương pháp mô hình hóa, bản đồ hóa, phân vùng và phương pháp chồng lớp bản đồ:.....	54
2.2.5	Phương pháp lượng hóa và ma trận đánh giá	55
2.3 CƠ SỞ PHÁP LÝ, CÁC CHIẾN LƯỢC VÙNG VÀ CHƯƠNG TRÌNH HÀNH ĐỘNG QUỐC GIA VỀ DU LỊCH		55
2.3.1	Các cơ sở pháp lý chi phối đến việc sự phát triển du lịch nghỉ dưỡng biển tại Nam Trung Bộ.....	55
2.3.2	Bộ khung pháp lý và quy hoạch quản lý phát triển du lịch nghỉ dưỡng biển	57
2.3.3	Các định hướng phát triển du lịch nghỉ dưỡng biển vùng duyên hải Nam Trung Bộ.....	58
2.3.4	Các hạn chế trong quá trình triển khai chính sách, quy hoạch và quản lý vùng Nam Trung Bộ	61
2.4 CƠ SỞ QUY HOẠCH VÀ CÁC ĐỒ ÁN QUY HOẠCH QUAN TRỌNG.....		62
2.4.1	Các đô thị là trung tâm vùng	62
2.4.2	Hệ thống các khu kinh tế (KKT) tại Nam Trung Bộ	63
2.4.3	Đồ án quy hoạch khu du lịch nghỉ dưỡng biển tiêu biểu	64
2.4.4	Các quần thể du lịch nghỉ dưỡng biển quy mô lớn trong tương lai tại Việt Nam,	64
2.4.5	Những ưu nhược điểm của công tác thiết kế, quản lý quy hoạch xây dựng các khu du lịch biển hiện nay.....	65
2.5 CƠ SỞ THỰC TIỄN TỪ CÔNG TÁC QUẢN LÝ PHÁT TRIỂN DU LỊCH NGHỈ DƯỠNG BIỂN		66
2.5.1	Thực tiễn công tác quy hoạch xây dựng	67
2.5.2	Thực tiễn công tác quản lý khai thác du lịch	67
2.5.3	Thực tiễn công tác quảng bá - marketing - xây dựng thương hiệu	69
2.6 CƠ SỞ THỰC TIỄN TỪ HOẠT ĐỘNG DU LỊCH NGHỈ DƯỠNG BIỂN.....		69
2.6.1	Nhu cầu và sở thích của du khách du lịch nghỉ dưỡng biển	69
2.6.2	Thị trường du khách du lịch nghỉ dưỡng biển:	71
2.6.3	Thị trường khách quốc tế và nội địa	72
2.6.4	Xu hướng phát triển du lịch nghỉ dưỡng biển Nam Trung Bộ	73
CHƯƠNG 3 : KẾT QUẢ KHẢO SÁT QUÝ TÀI NGUYÊN DU LỊCH VÀ ĐỀ XUẤT CHỌN LỰA CÁC TIỂU VÙNG DU LỊCH NGHỈ DƯỠNG BIỂN DUYÊN HẢI NAM TRUNG BỘ		76
3.1 XÂY DỰNG HỆ THỐNG GIÁ TRỊ TÀI NGUYÊN DU LỊCH.....		76
3.1.1	Chọn lựa các nhóm giá trị để khảo sát đánh giá	76
3.1.2	Nhóm điều kiện tự nhiên	79
3.1.3	Nhóm tài nguyên sinh thái tự nhiên	79
3.1.4	Nhóm tài nguyên sinh thái nhân văn	80

3.1.5 Nhóm cơ sở hạ tầng:.....	80
3.1.6 Nhóm công tác quản lý phát triển du lịch.....	81
3.1.7 Nguy cơ và hiểm họa.....	81
3.2 XÂY DỰNG KẾT QUẢ LỰA CHỌN TIỀU VÙNG DU LỊCH BIỂN THEO BA BƯỚC SÀN LỌC.....	83
3.3 NGUYÊN TẮC THIẾT LẬP THỨ TỰ ƯU TIÊN, HỆ SỐ THANG ĐIỂM, ĐÁNH GIÁ VÀ TỔNG HỢP KẾT QUẢ.....	83
3.3.1 Tổng số điểm và các hệ quy chiếu so sánh.....	83
3.3.2 Kịch bản cơ cấu điểm các nhóm giá trị dựa trên các quan điểm phát triển du lịch.....	84
3.3.3 Cơ cấu điểm các mục nội dung và tiểu mục.....	86
3.3.4 Cách cho điểm.....	86
3.3.5 Tổng hợp điểm và các loại kết quả.....	87
3.4 ĐIỂM ĐÁNH GIÁ VÀ PHÂN TÍCH KẾT QUẢ.....	88
3.4.1 Điều kiện tự nhiên.....	88
3.4.2 Tài nguyên sinh thái tự nhiên.....	88
3.4.3 Tài nguyên sinh thái nhân văn	89
3.4.4 Cơ sở hạ tầng.....	90
3.4.5 Công tác quản lý phát triển du lịch	93
3.4.6 Các nguy cơ rủi ro	93
3.5 TỔNG HỢP ĐIỂM VÀ XÁC ĐỊNH CÁC TIỀU VÙNG SO SÁNH	94
3.5.1 Điểm tổng hợp.....	94
3.5.2 Tiếp cận mở rộng và phản biện kết quả.....	94
3.5.3 Xây dựng các tiểu vùng du lịch biển và các kịch bản so sánh	95
3.6 CÁC ƯU THẾ VÀ GIÁ TRỊ TÀI NGUYÊN DU LỊCH CỐT LÕI CỦA VÙNG DUYÊN HẢI NAM TRUNG BỘ	95
3.6.1 Các tiềm năng thuận lợi để phát triển DLNĐB Nam Trung Bộ	96
3.6.2 Hệ thống các bãi tắm lớn	96
3.6.3 Sản phẩm du lịch nghỉ dưỡng biển khai thác đặc trưng địa hình tự nhiên Nam Trung Bộ.....	100
3.6.4 So sánh các lợi thế của du lịch nghỉ dưỡng biển Nam Trung Bộ với các vùng du lịch biển khác của Việt Nam	100
3.7 PHƯƠNG PHÁP GHÉP RẠNH GIỚI ĐỊA LÝ, KẾT HỢP CÁC GIÁ TRỊ TÀI NGUYÊN DU LỊCH	101
3.7.1 Tiểu vùng Đà Nẵng - Bắc Quảng Nam	101
3.7.2 Tiểu vùng Nam Quảng Nam – Quảng Ngãi	102
3.7.3 Tiểu vùng Bình Định - Phú Yên	102
3.7.4 Tiểu vùng Khánh Hòa – Bắc Ninh Thuận.....	103
3.7.5 Tiểu vùng Nam Ninh Thuận - Bình Thuận.....	103

3.8 PHƯƠNG ÁN TỔ HỢP VÙNG CHỌN LỌC, TRÊN CƠ SỞ TẬP TRUNG CÁC GIÁ TRỊ TÀI NGUYÊN	104
3.8.1 Tiểu vùng Đà Nẵng - Quảng Nam	104
3.8.2 Tiểu vùng Nam Bình Định – Bắc Phú Yên	105
3.8.3 Tiểu vùng Khánh Hòa – Ninh Thuận	105
3.8.4 Tiểu vùng Nam Bình Thuận	106
3.9 ĐỀ XUẤT ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN CÁC TIỂU VÙNG DU LỊCH BIỂN NAM TRUNG BỘ VÀ NHỮNG KHU VỰC DU LỊCH NGHỈ DƯỠNG BIỂN DỰ TRƯỜNG	107
3.9.1 Hệ thống tiểu vùng du lịch biển	107
3.9.2 Các tiểu vùng du lịch biển dự trữ	108
3.9.3 Các khu du lịch biển địa phương	109
3.9.4 Các vùng duyên hải đề xuất không tập trung phát triển du lịch giai đoạn từ nay đến 2030	109
CHƯƠNG 4: MỞ RỘNG KẾT QUẢ	111
NGHIÊN CỨU VÀ ĐỀ XUẤT ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN CÁC TIỂU VÙNG DLNDB NAM TRUNG BỘ	111
4.1 MÔ HÌNH TẦNG BẬC VÀ CẤU TRÚC CHỨC NĂNG TIỂU VÙNG DU LỊCH BIỂN	111
4.1.1 Điểm du lịch biển	112
4.1.2 Điểm du lịch nghỉ dưỡng biển	112
4.1.3 Khu du lịch nghỉ dưỡng biển	114
4.1.4 Tiểu vùng du lịch biển (TVDLB)	115
4.1.5 Vùng du lịch biển	116
4.2 VAI TRÒ ĐÔ THỊ TRUNG TÂM TRONG KHÔNG GIAN CÁC TIỂU VÙNG DU LỊCH BIỂN NAM TRUNG BỘ	117
4.3 TÍNH LIÊN KẾT, BỒ TRỢ TẠO DỰNG CÁC SẢN PHẨM DU LỊCH ĐA DẠNG TRONG PHẠM VI NỘI HÀM TIỂU VÙNG DU LỊCH BIỂN	119
4.4 HỆ THỐNG HÓA CÁC TÀI NGUYÊN DU LỊCH TIỂU VÙNG DU LỊCH BIỂN VÀ ĐỊNH HƯỚNG CÁC CHƯƠNG TRÌNH PHÁT TRIỂN	121
4.4.1 Tiếp cận lại và xây dựng định hướng chuyên môn cho yêu cầu phát triển du lịch các tiểu vùng được chọn lựa	121
4.4.2 Nguyên tắc hệ thống - chọn lọc các tài nguyên du lịch trọng yếu	122
4.4.3 Tiểu vùng du lịch biển Đà Nẵng - Quảng Nam	123
4.4.4 Tiểu vùng du lịch biển Nam Bình Định – Bắc Phú Yên	125
4.4.5 Tiểu vùng du lịch biển Khánh Hòa – Bắc Ninh Thuận	126
4.4.6 Tiểu vùng du lịch biển Nam Bình Thuận	129

4.5 MỞ RỘNG KHÔNG GIAN VÙNG DU LỊCH LIÊN KẾT VÀ CÁC CẤP ĐỘ ƯU TIÊN PHÁT TRIỂN DU LỊCH NGHỈ DƯỠNG BIỂN CÁC TIỀU VÙNG NAM TRUNG BỘ	131
4.6 ĐỀ XUẤT NGUYÊN TẮC QUẢN LÝ VÀ ĐIỀU HÀNH CÁC TIỀU VÙNG DU LỊCH BIỂN	134
4.6.1 Vai trò của quản lý Nhà nước.....	134
4.6.2 Công cụ QHV, QH tổng thể, các điều kiện đầu tư.....	134
4.6.3 Giai đoạn kêu gọi và chọn lựa đối tác đầu tư.....	135
4.6.4 Giai đoạn quản lý xây dựng cơ bản.....	135
4.6.5 Xã hội hóa công tác quản lý – mô hình chuyên nghiệp hóa, quản lý giai đoạn hậu xây dựng.....	136
4.7 KỊCH BẢN PHÁT TRIỂN CHO CÁC TIỀU VÙNG DU LỊCH BIỂN GIAI ĐOẠN ĐẾN 2020	136
4.7.1 Kịch bản cho toàn vùng duyên hải Nam Trung Bộ.....	136
4.7.2 Kịch bản cho các tiểu vùng	137
4.8 TẦM NHÌN DU LỊCH NGHỈ DƯỠNG BIỂN NAM TRUNG BỘ VÀ VIỆT NAM ĐẾN NĂM 2030	139
4.8.1 Du lịch biển Việt Nam phát triển nhanh trên cơ sở khai thác mạnh mẽ các tiềm năng, từ xuất phát điểm thấp.....	139
4.8.2 Sách lược chung cho phát triển du lịch nghỉ dưỡng biển toàn vùng giai đoạn từ nay đến 2020 và tầm nhìn 2030.....	139
4.8.3 Khai thác những giá trị đặc trưng của du lịch nghỉ dưỡng biển duyên hải Nam Trung Bộ.....	139
4.8.4 Lợi thế cạnh tranh tầm nhìn quốc gia – trong lĩnh vực khai thác thị trường du lịch biển.....	139
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	144

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

Ban Quản lý	:	BQL
Danh lam thắng cảnh	:	DLTC
Di tích lịch sử	:	DTLS
Di sản thiên nhiên	:	DSTN
Di sản văn hóa	:	DSVH
Du lịch biển	:	DLB
Du lịch nghỉ dưỡng biển	:	DLNDB
Du lịch sinh thái	:	DLST
Điểm du lịch	:	DDL
Đô thị hóa	:	ĐTH
Giá trị lịch sử	:	GTLS
Khu bảo tồn biển	:	KBTB
Khu bảo tồn thiên nhiên	:	KBTTN
Khu du lịch	:	KDL
Khu dự trữ sinh quyển	:	KDTSQ
Khu kinh tế	:	KKT
Kinh tế trọng điểm	:	KTTD
Môi trường tự nhiên	:	MTTN
Môi trường nhân tạo	:	MTNT
Môi trường sinh thái	:	MTST
Quy hoạch	:	QH
Quy hoạch xây dựng	:	QHXD
Quy hoạch vùng	:	QHV
Tài nguyên du lịch	:	TNDL
Tiểu vùng du lịch	:	TVDL
Tiểu vùng du lịch biển	:	TVDLB
Vùng du lịch	:	VDL
Vùng du lịch nghỉ dưỡng	:	VDLND
Vườn quốc gia	:	VQG

DANH MỤC HÌNH VẼ

PHẦN MỞ ĐẦU

Hình 0-1 Bản đồ ranh giới vùng nghiên cứu 8 tỉnh duyên hải Nam Trung Bộ

CHƯƠNG I

Hình 1-1 Bản đồ du lịch đảo Phuket – Thái Lan

Hình 1-2 Hình ảnh du lịch đảo Phuket – Thái Lan

Hình 1-3 Bản đồ du lịch đảo Bali – Indonesia

Hình 1-4 Hình ảnh du lịch đảo Bali – Indonesia

Hình 1-5 Bản đồ du lịch đảo Langkawi - Malaysia

Hình 1-6 Hình ảnh khu du lịch đảo Langkawi – Malaisia.

Hình 1-7 Bản đồ không ảnh đảo Sentosa - Singapore

Hình 1-8 Hình ảnh du lịch đảo Sentosa - Singapore

Hình 1-9 Bản đồ không ảnh quần đảo Maldives

Hình 1-10 Hình ảnh du lịch quần đảo Maldives

Hình 1-11A Bản đồ không ảnh khu vực bãi biển Waikiki - Hawaii

Hình 1-11B Sơ đồ tổ chức không gian chức năng bãi biển Waikiki - Đảo Aohu - Hawaii

Hình 1-12 Hình ảnh du lịch đảo Hawaii

Hình 1-13A Bản đồ không ảnh khu vực bãi biển Cancun - Mexico

Hình 1-13B Các điểm đến du lịch nghỉ dưỡng biển nổi tiếng trên thế giới

Hình 1-14 Hình ảnh du lịch bãi biển Cancun - Mexico

Hình 1-15 Bản đồ du lịch bãi biển St Tropez – Pháp.

Hình 1-16 Hình ảnh du lịch bãi biển St Tropez – Pháp.

Hình 1-17 Bản đồ phân bố các điểm du lịch nghỉ dưỡng biển đã hình thành tại Việt Nam

Hình 1-18 Hiện trạng khai thác và phát triển các khu du lịch nghỉ dưỡng biển miền Trung

Hình 1-19 Khu du lịch biển Mỹ Khê – Bắc Mỹ An – Non Nước

Hình 1-20 Khu du lịch biển bán đảo Sơn Trà

Hình 1-21 Khu du lịch biển Mũi Né – Phan Thiết

Hình 1-22 Bản đồ phân bố các vườn Quốc gia, khu bảo tồn thiên nhiên và khu dự trữ sinh quyển trong vùng nghiên cứu